

IZVENŠOLSKE DEJAVNOSTI V ZADNJIH DESETIH LETIH NA PTUJU

ŽARKO MARKOVIČ

– Kako je bilo v šoli?

– Super! odgovori hči, medtem ko se ji že mudi na vajo v gledališče.

Kako je to drugače od zgodnjega odgovora, da se v šoli in v mestu ne dogaja nič. V preteklih letih se je zgodilo toliko zanimivega, da je teže narediti izbor vseh dejavnosti, ki jih za učence organizirajo šole in društva, kot bi bilo naštet vse pomembne uspehe in akcije za mlade.

V občini Ptuj je bilo v letih 1981 do 1991 od 8.120 (1981) do 7.730 (1991) učencev, ki so obiskovali pouk v osemindvajsetih matičnih in podružničnih šolah. Prav gotovo vse šole nimajo enakih dejavnosti, v prav vseh pa je bilo veliko narejenega za dobro počutje učencev v šoli in izven nje.

Nedvomno preživijo učenci največ časa v šoli, kjer opravijo tudi največ interesnih dejavnosti. Del teh dejavnosti je sestavni del pouka in jih opravljajo učitelji, del pa jih poteka v sodelovanju z mentorji, ki v šoli ali izven nje opravljajo to delo ljubiteljsko. V šoli pač najlaže uskladijo čas in prostor z učenci, hkrati pa med njimi pridobivajo nove člane kulturnih, tehničnih in športnih društev.

Izvenšolske dejavnosti lahko razdelimo na nekaj področij:

1. Delo šolskih krožkov
2. Tekmovanja v znanju, spretnostih in športu
3. Netekmovalne aktivnosti šol, kot so pevski zbori, taborništvo, planinstvo, kulturna srečanja in raziskovalna dejavnost
4. Dejavnosti šole v naravi in letovanja
5. Dejavnosti za mlade, ki jih izvajajo društva in druge institucije izven šole.

Šolski krožki so najstarejša in najbolj utečena oblika dela v šolah v okviru interesnih dejavnosti. Ker so vsi učenci nadarjeni, le da ne vsi za isto področje, šolske interesne dejavnosti pomagajo učencem odkrivati in razvijati tiste sposobnosti in znanja, ki jim nudijo največ zadovoljstva. Pri tem pa dosegajo tudi zelo pomembne uspehe.

Vse šole so v preteklih letih vedno imele krožke na kulturno umetniškem in športnem področju ter dejavnosti, ki so neposredno vezane na okolico. Stalni pa so tudi krožki, vezani na posamezne šolske predmete in delo v njih pomeni nadgradnjo šolske snovi, hkrati pa pripravo na občinska in republiška tekmovanja.

Med kulturno umetniškimi krožki in dejavnostmi so najbolj razširjeni pevski zbori. Na

vseh šolah delujejo, v Mladiki (do leta 1991 OŠ Tone Žnidarič) celo trije, srečujejo pa se na občinski reviji pevskih zborov. V preteklih letih se je nekaj zborov zaradi kvalitete prebilo tudi na področna in republiška srečanja pevskih zborov.

Podobno kot pevski zbori, delujejo na vseh šolah tudi likovni krožki, učenci pa se udeležujejo tudi likovnih kolonij. Osnovna šola Olga Meglič je sredi osemdesetih let dvakrat organizirala likovno kolonijo Ptuj v otroških očeh, na katero so prišli udeleženci iz trinajstih slovenskih občin. Omeniti je treba seveda Martino Žnidarič iz Cirkulan, ki se je s sliko Agonija živali na natečaju MUSEUM OF CHILDRENS ART iz Osla uvrstila v stalno muzejsko zbirko.

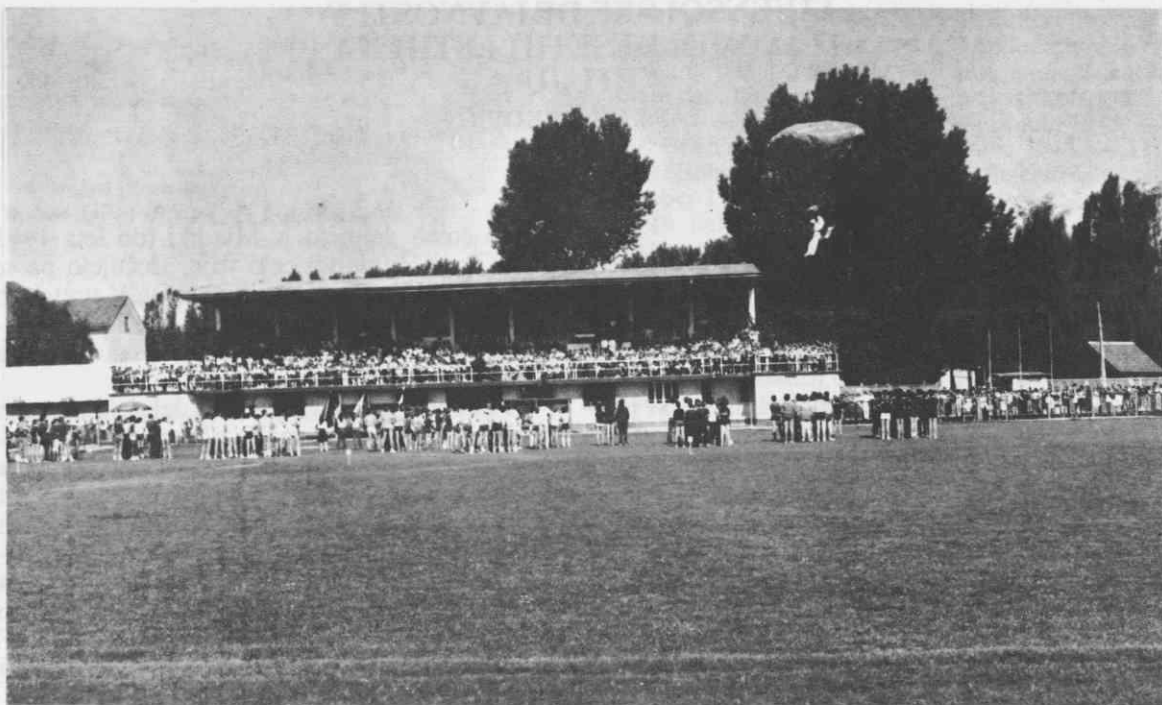
V šolah pa živijo tudi dramske, recitatorske in novinarske sekcije. Dramske so se v preteklih letih uveljavile predvsem v OŠ Mladika, Markovci in Videm, kjer so nastale kvalitetne gledališke predstave, med katerimi je imela predvsem predstava Krtačka zobačka mentorice Nevenke Samobor zelo velik uspeh.

Novinarske sekcije so na šolah skrbele za bolj ali manj redno izhajanje šolskih glasil, sodelovanje učencev v lokalnih medijih ter pripravo šolskega radia. Šolska glasila Mi kujejo, Nagelj, Lokvanj, Mlado klasje in druga kažejo na ustvarjalnost učencev osnovnih šol. V letu 1991 so se na šolah začeli pojavljati tudi prvi šolski časopisi, ki jih učenci brez mentorjev pripravljajo in razširjajo med sošolce.

Tekmovanja v znanju imajo med učenci že tradicijo. Žal se je ob tem pojavilo komaj prikrito tekmovanje med šolami. Tekmovanja z najdaljšo tradicijo in največjo udeležbo so v Veseli šoli, kjer so imeli učenci s Ptujja velike uspehe tudi v okviru Slovenije.

Matematična tekmovanja, tekmovanja v znanju tujih jezikov, kemije, tehnike, prometne vzgoje in še česa so bila vsa pretekla leta velik motiv za učence, ki so dosegali na teh področjih tudi prva mesta v Sloveniji in Jugoslaviji, pri čemer pa je bilo pogosto prezrto delo šolskih mentorjev.

Za razvoj ustvarjalnosti se je v zadnjih letih uveljavilo mladinsko raziskovalno delo v okviru akcije Znanost mladini in v mladinskih raziskovalnih taborih. Čeprav v začetku s težavami, se danes vedno več učencev in mentorjev loteva brskanja po zakladnici znanja in iskanja doslej nepoznanega. Največ so v preteklih desetih letih na področju raziskovalnega

Otvoritev Pionirske olimpiade na Ptuj leta 1989, foto Langerholc

dela naredili v OŠ Olga Meglič, kjer so prejeli leta 1988 republiško priznanje za raziskovalni nalogi in leta 1991 prvo nagrado za raziskovalno nalogo o divjih odlagališčih v občini Ptuj. Veliko so naredili na tem področju tudi v osnovnih šolah Mladika, Ljudski vrh (do leta 1992 Franc Osojnik), Videm, v zadnjem času pa tudi v Dornavi, Juršincih, Markovcih in Desterniku.

Športna vzgoja

Med učenci so prav gotovo najbolj priljubljena šolska športna društva, kjer v sodelovanju s športnimi klubi gojijo različne športne panoge, včasih pa jim uspe pridobiti tudi zunanje mentorje. Na tem področju je že vsa leta najuspešnejša šola Mladika, ki je bila leta 1990 tudi najuspešnejša športna šola v Sloveniji, 1991. pa druga. Športno življenje pa je zelo razvito tudi na osnovnih šolah Olga Meglič, Kidričevo, Ljudski vrh, Dornava, Podlehnik in Videm, ki so uspešne tudi v republiškem merilu. Zato sodi Ptuj med občine z najbolj razvitim šolskim športom v Sloveniji.

K športnemu razvoju občine je veliko prispevala Pionirska olimpiada, ki sta ju vsako leto organizirala Atletski klub Ptuj in ena od osnovnih šol na Dan mladosti. V osemdesetih letih je bila izvedena osemkrat, nato pa je skupaj s Pionirsko organizacijo zamrla.

Na športnem področju sta imela pomembno vlogo tudi v preteklih letih Planinsko društvo in taborniška organizacija. Najmočnejše planinske podmladke imajo v šolah, ki

aktivno sodelujejo s Planinskim društvom Ptuj in Majšperk. K zelo dobri organiziranosti in delovanju planinskih sekcij je prispevala tudi Haloška planinska pot, ki jo v osnovni šoli prehodi večina osnovnošolcev.

Taborniki pa so bili najbolj aktivni v osnovnih šolah Mladika, Kidričevo, Breg, Videm, Olga Meglič in Ljudski vrh. V organizaciji tabornikov so potekala letovanja otrok in druge aktivnosti. V taboru v Kaštel Starem, kjer so vsa leta taborili taborniki z osnovne šole Mladika, je v letih 1979 do 1990 letovalo 250 do 300 otrok, občasno pa so priredili letovanja tudi taborniki z OŠ Olga Meglič in Ljudski vrh.

Letovanja in šola v naravi

Naštete dejavnosti so zanimiva in atraktivna zaposlitev za učence, o tem ni dvoma. Toda to ni vse. Krona vsega pa je le šola v naravi.

Šola v naravi je postala sestavni del pouka kot zimska šola Osnovne šole Kidričevo 1975. leta, občasno pa se ji je v začetku priključila tudi šola Ljudski vrt. Od leta 1981 je začela z redno šolo v naravi OŠ Olga Meglič, 1983. OŠ Cirkovce, od leta 1985 pa ima šolo v naravi večina šol. Od tega leta potekajo za vse učence 3. razredov tudi plavalni tečaji v Ptujskih toplicah, tako da se vsi učenci naučijo plavati. V 4. razredu nato učenci v šoli v naravi na morju znanje plavanja utrdijo, hkrati pa je to za večino otrok prvo letovanje brez staršev, kar ima pomembno socializacijsko vlogo. V

Projektni dnevi na osnovni šoli Breg 1992, foto Langerholc

zimski šoli v naravi pa je poudarek na smučanju in spoznavanju življenja v hribih in zimске narave.

Letno šolo v naravi so po letu 1985 organizirale OŠ Olga Meglič na Debelem rtiču, Dornava pa v Piranu, pa tudi šole Ljudski vrh, Desternik, Mladika so omogočale letovanje otrok. Zimske šole v naravi pa so imele v zimskih središčih na Koroškem in Pohorju OŠ Kidričevo, Olga Meglič, Cirkovce, Ljudski vrt in Mladika.

Leta 1990 sta dobila šola v naravi in letovanje otrok nov zagon. V Kukljici na otoku Ugljenu je bilo v šoli preko 400 otrok, poleg tega pa je v organizaciji Zveze prijateljev mladine letovalo še 300 otrok. Čeprav je vojna v letu 1991 onemogočila šolo v naravi v Kukljici, pa zagnanost za organizacijo teh dveh dejavnosti ni nič manjša.

Nekoliko izven običajnega ritma osnovnih šol deluje šola s prilagojenim programom, OŠ Ljudevita Pivka. Izvenšolske dejavnosti načrtuje glede na sposobnosti otrok, vseeno pa je delovalo na šoli v preteklih letih preko 10 krožkov. Udeleževala se je šole v naravi v Piranu in Kukljici ter športnih srečanj zavodov za usposabljanje Republike Slovenije ter bila tudi nosilec njihovega 9. srečanja.

Obšolske dejavnosti za mlade izven osnovnih šol

Pomembne stvari se dogajajo tudi izven šol.

Najpomembnejšo vlogo je v preteklih letih pri vodenju in organiziranju prireditev odigrala Občinska zveza prijateljev mladine. Tu so dalje Gledališče z mladinsko skupino in otroškimi abonmaji, plesna sekcija pri PD Svoboda, Pokrajinski muzej Ptuj in vrtec ter Ljudska in študijska knjižnica s svojo redno dejavnostjo ter prireditvami.

Občinska zveza prijateljev mladine je že vrsto let nosilka akcij, ki se vežejo na ritem šole, hkrati pa vključuje mlade v življenje mesta in okolice. Kot organizator Bralne značke Antona Ingoliča in Branke Jurce skrbi v sodelovanju z mentorji v šolah za dvig bralne kulture, saj je vsako leto osvojilo bralno značko okoli 5.000 od okoli 8.000 učencev občine Ptuj.

Največ se dogaja od začetka decembra do Pusta. Začne se z novoletnimi prireditvami, ki so v preteklosti potekale v krajevnih skupnostih, leta 1991 pa v Gledališču in so namenjene 5.000 otrokom do 7. leta starosti. Program so pripravljali vrtci, šolske skupine, mladi gledališčniki ter zunanji sodelavci. Prireditve dosežejo drugi vrh ob Pustu, ki ima na Ptuj in okolici velik pomen. Od leta 1990 poteka ob kurentovanju tudi mladinski karneval, ki je brez velikih težav in brez velikega pompa takoj prerasel v osrednjo mladinsko prireditev z nekaj sto sodelujočimi in tudi nekaj tisoč gledalci. Že dan pred Pustom pa je v dvorani Mladika otroška maškerada z obveznim obiskom kurentov.

V letu 1991 se je začela tudi akcija ŽIV-

Prvonagrajena skupina na mladinskem karnevalu na Ptuju 1991, foto Langerholc

ŽAV za otroke, ki jo sedaj ob sodelovanju vrtca, Dijaškega doma in Ljudske in študijske knjižnice prirejajo enkrat mesečno. Tam se dogaja vse mogoče od »gumi tvista«, do predstavitev pravljčnih junakov, lutkovnih predstav, peke palačink in ježe pravega ponija.

Naslednji, ki je na stečaj odprl vrata mladim, je Pokrajinski muzej. Od leta 1990 organizira likovne delavnice, kjer so se učenci doslej seznanjali z likovnimi tehnikami in materiali, drugo leto so naredili kaširane domišljjske maske in se z njimi predstavili na karnevalu, nazadnje pa maske iz odpadne embalaže.

Največ pa se za mlade dogaja v Gledališču. Mladinske gledališke dejavnosti so se začele leta 1975, s Klubom mladih in literarnimi večeri, tedaj mladih, danes pa uveljavljenih avtorjev. Ob koncu 70-ih let je delovala gledališka skupina, ki je predstavilo Pravljica o ljudeh zastopala amaterska gledališča na srečanju Alpe Jadran v Novi Gorici. Od leta 1983 deluje gledališka skupina Stopnje, v kateri sodelujejo mladi starejši od 15 let, od leta 1989 pa starejši od 13 let. Vsako leto se v skupino vpiše okoli 80 otrok, ki pripravijo navadno dve predstavi letno. Ob tem pa imajo tudi mladinski abonma, ki lutkovne, plesne in gledališke predstave pripravi 6-7 krat letno za okoli 1.800 otrok. Tako je pod vodstvom Branke

Bezcljak-Glazer postalo Gledališče na Ptuju zbirališče mladih, iz katerega izhajajo pomembni slovenski umetniki, ne more pa nadomestiti 1990. leta zaprtega Kluba mladih.

Iz Kluba mladih je izšla tudi plesna sekcija KPD Svoboda. Pod vodstvom Mire Mijačević vključuje preko 100 članov, ki vsako leto pripravijo 1-2 projekta, redno sodelujejo na ljubljanskih dnevih plesa, mentorica pa se je v Sloveniji uveljavila kot priznana plesna pedagoginja.

Veliko je še institucij, ki se ukvarjajo tudi z otroki: tu naj omenim vsaj še mlade gasilce, ki najboljši ponavadi izhajajo prav iz ptujske občine, pa zgodovinske in turistične krožke, ki mladini pomagajo spoznavati mesto Ptuj.

VIRI

Poročila osnovnih šol o izvenšolskih dejavnostih 1980-1990, sekretariat za družbene dejavnosti občine Ptuj, 1992. — Organizacijska poročila osnovnih šol 1979-1992. — Poročilo Raziskovalne skupnosti Ptuj. — Poročilo ZTKO - dejavnost ŠSD 1980-1990. — Majda Fridl-Grah, Pedagoško delo v sodobnih muzejih, 1991. — Ocenjevanje uspešnosti in tudi priznanja po novem, delo 3.12.1990. — OŠ T. Žnidarič in Gimnazija Novo mesto - naj športni šoli, Šolski šport 1991. — Letna poročila o delu Občinske zveze prijateljev mladine.